

Dilshoda Xaqqulova

Osiyo xalqaro universiteti o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Yassaviyshunoslik katta tarixga ega. Ammo Abdurahmon Go‘zal yassaviyshunoslikning yangi qirralariga asos solgan olim. Maqolada olimning tadqiq uslubi, tahlillaridagi tayanch manbalardan bahs yuritilgan. Olim izlanishlarining yassaviyshunoslikdagi o‘rni ochib berishga harakat qilingan.*

Kalit so‘zlar: *shariat, tariqat, irfon, ishq, uslub, talqin, yassaviyshunoslik, tasavvuf, nafs*

Аннотация: *Физиология имеет давнюю историю. Но Абдурахман Гозал – учёный, заложивший основы новых аспектов филологии. В статье рассматривается метод исследования учёного и источники в его анализе. Делается попытка раскрыть роль исследований учёного в филологии.*

Ключевые слова: *шариат, тарикат, ирфан, любовь, стиль, толкование, юриспруденция, мистика, нафс.*

Abstract: *Physiology has a long history. But Abdurahman Gozal is a scientist who laid the foundations of new aspects of philology. The article discusses the scientist's research method and sources in his analysis. An attempt is made to reveal the role of the scientist's research in philology.*

Key words: *sharia, tariqat, irfan, love, style, interpretation, jurisprudence, mysticism, nafs.*

Ilmda, jumladan, adabiyotshunoslikda ham uslubning o‘ziga xos tamal tasniflari bo‘lsa-da, ammo tadqiqotlarda har bir olimning o‘ziga xos yondashuvi, uslubi ham namoyon bo‘ladi. Chunki tafakkur sarhadi, irfon tasviri har bir ijodkorda o‘ziga xosdir. Mana shu ma‘rifat bayoni, mushohada kengligi olimning salohiyatini, ilm darajasini belgilaydi. Abdurahmon Go‘zal - mana shunday o‘ziga xos, akademik uslub yaratgan olim. Ma‘lumki, olim bir mavzuda tadqiqot olib borarkan, avvalo, o‘sha mavzuga xos bo‘lgan ma‘lumotlar bilan chegaralanib qolmasdan tarixiy ildizlariga ham chuqur nazar tashlab sinchiklab o‘rganadi. Jamlangan ma‘lumotlarni turli xil manbalarga murojaat qilib ular orasidagi o‘xshash va farqli jihatlar orqali qiyoslaydi. Xususan, adabiyotshunos, tilshunos, turk adabiyotining yetuk olimi Abdurahmon Go‘zal Xoja Ahmad Yassaviyning ilmiy ijodiy merosini o‘rganar ekan, bu merosning vujudga kelish sabablari va asos manbalarini aniqlaydi. Olim o‘tmishga nazar tashlab, tasavvuf ahliga o‘rnak bo‘lgan, tariqatlarning ilhom manbayi hisoblangan ulug‘ siymo payg‘ambarimiz hazrati Muhammad bo‘lganliklarini, hikmatlardagi ilohiy bayonning bosh qahramoni Rasululloh ekanliklarini e‘tirof etadi. Ahmad Yassaviy o‘z ulus arkoniga ega, dunyoga mashhur yassaviya nomli tariqatga asos soldi. Uning tariqat

asoschisi haqida soʻzlashdan avval, Abdurahmon Goʻzal tasavvuf tarixi hamda tariqat asoschilari haqida maʼlumotlar keltiradi. Xususan, olim Muhammad s.a.v. zamonlarida yagona muassasa masjid boʻlganligiga diqqatini qaratadi. Chunki oʻsha davrning taʼlim-tarbiya va ruhiy tarbiya maskani jome-masjid boʻlib, barcha masalalar shu yerda hal etilganligi xususida mulohaza yuritadi. Keyingi davrlarda talqin va sharhlarda ayrim muammolar tugʻilganligi tufayli bir toifa vakillar paydo boʻla boshlaganini va bu vakillar soʻfiylar ekanligini eʼtirof etadi. Birinchi soʻfiy deb tan olingan shaxs Abu Hoshim al-Kufiy boʻlib Shomda oʻz nomi bilan xonaqo barpo etganligini va keyinchalik atoqli mutasavviflar Zunnuni Misriy, Boyazid Bistomiy, Junayd Bagʻdodiy Mansur Xalloy singari ulugʻlar unga ergashganlari xususida fikr yuritadi. Olim tasavvuf tarixiga nazar tashlar ekan, quyidagi uch muhim jihatlarga eʼtibor qaratadi:

- 1.Vahdati vujud nazariyasining tasavvufga olib kirilishiga;
- 2.Tasavvufning turkiy zaminda keng tarqalishiga ;
- 3.Tasavvuf tarmogʻi vakillarining faoliyat yuritishiga;

Tasavvuf taʼlimotiga eng muammoli, koʻp bahslarga sabab boʻlgan “Vahdati vujud” nazariyasidir. Shu bois yetuk olim bu toʻgʻrisida oʻzining chuqur bilimlariga tayanib mulohazalarini bayon qiladi. Mazkur taʼlimotni birinchilardan boʻlib, Muhyiddin ibn Arabiy olib kirganligini taʼkidlaydi. Keyinchalik tasavvuf tushunchasiga asoslangan toifalar, maslak va fikr-qarashlari bir-birida farq qilib ajrala boshlagan. Shundan soʻng yoʻl maʼnosini aks ettiradigan tariqatlar ham koʻpayib ketgan.

Olim turkiy zaminda tasavvufning paydo boʻlishi islomning kirib kelishi bilan bogʻliqligini taʼkidlaydi. Piri Turkistonning hikmatlarining nashri, gʻoyaviy-badiiy jihatlari, obrazlar olami kabi masalalarda oʻzbek olimlari salmoqli natijalarga erishgan. Oʻzbek yassaviyshunosligi dunyo yassaviyshunosligida oʻziga xos oʻringa ega, hatto tamal toshini qoʻyganlardan ekanligini taʼkidlash joiz. Ammo shayxning tariqat asoschisi ekanligi, tariqatining dasturi hamda uning izdoshlari xususidagi ilmiy izlanishlar yetarli emas. Bu maʼlumotlarni kengaytirishda Abdurahmon Goʻzal tadqiqotlarining ahamiyati katta. Olimning fikricha, oʻsha davrda Samarqand, Buxoro, Fargʻona, Marv kabi musulmon oʻlkalarida birin-ketin shayxlarning chiqa boshlaganiga ham diqqatini qaratadi. Xususan, Yassaviyga qadar Muhammad Maʼshuq Tursiy, Amir Ali Abu Xolis kabi turkiy mutasavvufilar yetishib chiqqanligi alohida eʼtirofga ega. Olim turkiylar orasida Ahmad Yassaviy bilan birga tasavvuf harakati maxsus bir tasavvuf tarmogʻi shaklini olganligi xususida aytib oʻtadi. Dastlab Turkistonda, keyinchalik Onadoʻli va Bolqon zaminida Mansur Ota, Said ota, Sulaymon Ota, Sulaymon Hakim Ota, Sadr Ota, Soʻfiy Muhammad Donishmand Zarnuqiy kabi xalifalarni va minglab muridlarni voyaga yetkazib turli oʻlkalarga yuborilishi Yassaviy asos solgan tariqat keng quloqch yozganligidandir.

Abdurahmon Go‘zal Ahmad Yassaviyning o‘ziga xosligini islomiy tushuncha va talqinga qaratilgan ifodalarni mutasavvifona fikrlar bilan uyg‘unlashtirgan deb biladi va boshqa mutasavviflar bilan Yassaviydagi jihatlarni farqlab beradi: “Boshqa mutasavviflarda ochiq ko‘zga tashlangan bu dunyodan shikoyat holi Yassaviyda yo‘q hisobi. Uning hikmatlaridan o‘rin egallagan bosh mavzulardan biri esa ilohiy ishqdir. Unga ko‘ra ilohiy ishq borliqning tub sababi va ma‘nosidir. Insonning vazifasi esa o‘zining Allohga qullik burchini ado aylab diydorga vosil bo‘lmoq”¹. Zero, “Obid bo‘lma, zohid bo‘lma, oshiq bo‘lg‘il” degan Yassaviy hazratlari hikmatlarida asosiy g‘oya ishqdir:

Malaklardin oshiqlar ko‘b, ey bexabar,
 Bir oh urisa, olam bo‘lur zeru zabar,
 Zohid, obid, soliklardin ishq mo‘tabar,
 Ishqsiz odam, valloh, yo‘lda qolar ermish.

Mana shu kabi tariqatda ildamlashning bosh omili ishq ekanligi hikmatlarda qayta-qayta urg‘ulangan. Olim ham shayxning hikmatlari, “Faqrnoma”si va tariqatidagi ta‘lim usullarini mushtarak holda o‘rganib ilmiy xulosalarni o‘rtaga tashlaydi.

Abdurahmon Go‘zal – tom ma‘noda tasavvufshunos. U qalb ilmi sanalmish tasavvuf haqida ko‘plab kitoblar mutolaa qilgan, chuqur diniy bilimlari ham tariqat hollarini anglashda asos bo‘lgan. Olimning nafs tarbiyasi haqida to‘laqonli tasavvuri bu ilmlarni chuqur o‘rganganligini tasdiqlaydi, shaxsiyatidagi hurlik, fitratidagi millat qayg‘usi mukammal ravishda to‘ldirgan. Olim shayxning nafi ammoradan shikoyati aks etgan manzumalaridan parcha keltirib, insonni yo‘ldan chalg‘ituvchi yagona narsa bu nafs ekanligini va nafs tog‘idan oshib nafs tog‘idan qutulishi lozimligi haqida fikr yuritadi. Xususan, Abdurahmon Go‘zal Yassaviyga xos ikki jihatga e‘tiborini

qaratadi. Bular Yassaviyning shaxsiyati va she‘riyatiga xos xususiyatlardir. Yassaviy shaxsiyatida shariat va tariqatga doir unsurlar o‘zaro birlashgan bo‘lsa, ayrim she‘rlarida esa tasavvufiy nuqtai nazar ustunlik qiladi. Diydor-haqiqiy ishdan ko‘zlangan maqsaddir. Yassaviy haqiqiy oshiq haqida bayon qilarkan uning nazdida, Haqning oshig‘i hech qachon zuhd va taqvo ahliga o‘xshab Jannat ilinjida yashamasligini, chinakam oshiq mutlaqo Haqdan g‘ofil

qolmasligiga va g‘ofillik bilan oshiqlikning hech bir bog‘liqlik joyi yo‘qligini baytlarida aks ettirganligini olim ta‘kidlaydi. Shuningdek, inson ishq yo‘lida Layli va Majnun, Farhod-u Shirin, Vomiq-u Uzro kabi sodiq bo‘lmog‘ini quyidagi bayti misolida ko‘rish mumkin.

*“Qul Xoja Ahmad zohid bo‘lma, oshiq bo‘lg‘il
 Bu yo‘llarda bebok yurma, sodiq bo‘lg‘il, _*

¹Abdurahmon Go‘zal “Yassaviy Faqrnomasi”. Toshkent “Navro‘z” nashriyoti. 2014-y. 36-bet

*Layli Majnun, Farhod Shirin, Vomiq bo'lg'il,
Oshiq bo'lmay Haq diydorin ko'rsa bo'lmas"²*

Abdurahmon Go'zal hamisha baadiiy matn bilan ishlaydi. Uning har qanday ilmiy-nazariy xulosalarida, talqinlarida matn asos bo'ladi. U har bir ijodkorning shaxsiyati va ijodiy merosi haqidagi tahlillarida tarixiy ma'umotlarga va ijodiy merosiga tayanadi. Shuning uch olimning yondashuvi har doim o'zini oqlaydi. Har bir ulug' insonlar o'ziga xos haqiqatni teran his qiladi. Insonning o'zini bilishi bevosita Haqni bilishi bilan bog'liqligiga tasavvufning tamal g'oyasi, mutasavvifning yagona va haqiqiy borliq bo'lgan Allohning ilohiy borlig'iga qovusha olishi va vuslatga erishmog'i ekanligini va Ollohga manzur qul va hazrati payg'ambarimizga loyiq ummat saodatiga erishmog'ini olim e'tirof etib, quyidagi baytlaridan keltirib o'tadi:

*O'zini bildi ersa Haqni bildi
Xudodan qo'rtivu insofa keldi.*

Yassaviyni olim tasavvuf tomoni ustunlik qilgan hikmatlarida shariat arbobi deb biladi va Yassaviyga ko'ra, shariatga tayanmagan tariqat botildir deya ta'kidlaydi. Zero, hikmatlar shayxning maslak matlabini aniq ochiqalaydi.

*O'tti umrum – shariatga yetolmadim,
Shariatsiz tariqatga o'tolmadim,
Haqiqatsiz ma'rifatga yetolmadim,
Qottiq yo'ldur, pirsiz nechuk o'tar, do'stlar.*

Abdurahmon Go'zalning nafaqat Yassaaviy, balki mumtoz adabiyotdagi faqrnomalar bilan tanishligi uning tahlillaridagi teranlikka xolislikni ta'minlagan. "Imonning po'sti shariat bo'lsa, mag'zi tariqatdir" degan fikrga muvofiq ravishda Yassaviydagi tasavvufiy tushunchalar keng ravishda "Faqrnoma" asarida batafsil yoritilganligini bayon qiladi.

²Abdurahmon Go'zal "Yassaviy Faqrnomasi". Toshkent "Navro'z" nashriyoti. 2014-y. 37-bet

Abdurahmon Go'zal Yassaviy ijodi tadqiqida shayxdan oldingi davrdagi tasavvuf va uning vakillari xususida kirish ma'lumotlarni berib, so'ngra Ahmad Yassaviy shaxsiyati, tariqati va ijodi masalasiga o'tishi olimning ilmiy mushohadasi kengligi, tizimli talqinlarga egaligini isbotlaydi. Yassaviy davrida tasavvufning keng ko'lamliligini batafsil yoritib berishi ham yetuk tasavvufshunos ekanligini ko'rsatadi. Olim tadqiqotida turli va keng qamrovli ma'lumotlarga duch kelinadi. Yassaviyning shaxsiyati va she'riyatiga xos bo'lgan tushunchalarni irfoniy-badiiy jihatdan batafsil yoritib beradi. Yayassaviyshunoslik ulkan bir tarixga ega. Ammo olimning tadqiqotlarida Turkiston piri shaxsi va ijodining hech qayerda uchramagan tomonlariga e'tibor qaratilishi diqqatga sazovordir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdurahmon Go'zal "Yassaviy Faqrnomasi". Toshkent "Navro'z" nashriyoti.
2. Devoni hikmat. (Yangi topilgan namunalar) . "Movarounnahr". Toshkent-2004.
3. Sulaymon Boqirg'oniy. She'rlar, hikmatlar. kh-davron.uz.
4. Ibrohim Haqqul. Tasavvuf va she'riyat. Toshkent. G'afur G'ulom nomidagi Nashriyot-matbaa birlashmasi. 1991.
5. Ibrohim Haqqul. Irfon va idrok. Toshkent "Ma'naviyat" 1998.
6. Nasafiy. Hoja Ahmad Yassaviy - Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 1993.
7. Ikromova, S. A. (2024). BASICS OF PSYCHOLOGICAL SERVICES. *PEDAGOG*, 7(5), 670-676.
8. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL MANAGEMENT IN EDUCATION. *PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI*, 2(4), 40-46.
9. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK XIZMAT ASOSLARI. *PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI*, 2(4), 54-60.
10. Akbarovna, I. S. (2024). STAGES OF PSYCHOLOGICAL CONSULTATION. *PEDAGOG*, 7(4), 328-334.
11. Икромова, С. А. (2023). ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИММУНИТЕТА К ДЕСТРУКТИВНЫМ ИДЕЯМ У ПОДРОСТКОВ. *European research*, (3 (81)), 47-49.
12. Ikromova, S. (2024). PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA SHAKLLARI VA MAZMUNI. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 918-924.
13. Ikromova, S. (2024). FORMS AND CONTENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 933-939.
14. Akbarovna, I. S. (2024). MASTERING THE BASICS OF PEDAGOGICAL SKILLS. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 882-887.
15. Akbarovna, I. S. (2024). PEDAGOGIK MAHORAT ASOSLARINI O'ZLASHTIRISH. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 888-893.
16. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF FORMING MATHEMATICAL CONCEPTS. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 912-917.
17. Akbarovna, I. S. (2024). МАТЕМАТИК TUSHUNCHALARNI SHAKLLANISHINING AHAMIYATI. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 900-905.
18. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОНСУЛЬТАЦИИ. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 875-881.

19. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK MASLAHAT BOSQICHLARI. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 860-866.
20. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH SINFLARDA SINFDAN TASHQARI MASHG 'ULOTLAR. In *International conference on multidisciplinary science* (Vol. 2, No. 4, pp. 27-32).
21. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TA'LIM MASALASI. In *International conference on multidisciplinary science* (Vol. 2, No. 4, pp. 21-26).
22. Jalolov, T. S. (2024). ANALYSIS OF PSYCHOLOGICAL DATA USING SPSS PROGRAM. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(4), 477-482.
23. Jalolov, T. S. (2024). ИЗУЧЕНИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ БИБЛИОТЕК PYTHON: ПОДРОБНОЕ РУКОВОДСТВО. *MASTERS*, 2(5), 48-54.
24. Jalolov, T. S. (2024). ВАЖНОСТЬ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ПРОГРАММИРОВАНИИ. *MASTERS*, 2(5), 55-61.
25. Jalolov, T. S. (2024). РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ МЛАДШИХ КЛАССОВ С ПОМОЩЬЮ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ. *MASTERS*, 2(5), 40-47.
26. Sadriddinovich, J. T. (2024). BASICS OF PSYCHOLOGICAL SERVICE. *PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI*, 2(4), 61-67.
27. Jalolov, T. S. (2024). SPSS DASTURI FOYDALANISHDA PSIXOLOGIK MA'LUMOTLARNI TAHLILI. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(4), 463-469.
28. Жалолов, Т. (2023). Использование математических методов в психологических данных (с использованием программного обеспечения SPSS). *in Library*, 4(4), 359-363.
29. JALOLOV, T., FAYZIEV, S., & USMONOV, A. "AQLLI ISSIQXONA" BOSHQARISH TIZIMINI MODELLASHTIRISH VA TADQIQ QILISH.
30. Olimjonovna, K. O. (2023). AYOLLARDA REPRODUKTIV TIZIM FAOLIYATINING O'ZGARISHIDA GIPOTERIOZ BILAN BIRGA KECHISHI. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*, 10(3), 174-179.
31. Olimjonovna, K. O. (2024). HYPOTHYROIDISM AND REPRODUCTIVE DYSFUNCTION IN WOMEN. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 36(5), 75-82.
32. Komiljonova, O. (2024). THE USE OF GINGER FOR MEDICINAL DISEASES BASED ON TRADITIONAL MEDICINE. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 3(1), 203-211.
33. Olimjonovna, K. O. (2024). MORPHOLOGICAL CRITERIA OF THE THYMUS IN CONGENITAL HEART DISEASE. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 36(6), 197-202.

34. Olimjonovna, K. O. (2024). CLINICAL AND MORPHOLOGICAL ASPECTS OF THE TOPOGRAPHIC ANATOMY OF THE PARATHYROID GLANDS. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 36(6), 209-217.
35. Olimjonovna, K. O. (2024). 2-TIP QANDLI DIABETNI DAVOLASHDA AYURVEDA YONDASHUVINING AHAMIYATI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 39(5), 132-143.
36. Olimzhonovna, K. O. (2024). DIABETIC NEUROPATHY: ETIOLOGY, PATHOGENESIS, CLINICAL FEATURES AND TREATMENT APPROACHES. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 4(3), 159-166.
37. Olimjonovna, K. O. (2024). HYPOTHYROIDISM IN MENOPAUSAL WOMEN RECOMMENDATIONS DEVELOPED ON THE BASIS OF EXPERIENCE. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 4(4), 228-235.
38. Olimjonovna, K. O. (2024). INVESTIGATION OF DISTINCTIVE SKIN ALTERATIONS IN MENOPAUSAL WOMEN AFFECTED BY HYPOTHYROIDISM. PEDAGOG, 7(5), 302-310.
39. Olimjonovna, K. O. (2024). ПОНИМАНИЕ ПРИЧИН И ФАКТОРОВ РИСКА ДИАБЕТА. BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 2(5), 8-14.
40. Olimjonovna, K. O. (2024). СВЯЗЬ МЕЖДУ ДИАБЕТОМ И ЗАБОЛЕВАНИЯМИ СЕРДЦА. BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 2(5), 36-42.
41. Olimjonovna, K. O. (2024). УПРАВЛЕНИЕ ДИАБЕТОМ 2 ТИПА С ПОМОЩЬЮ ДИЕТЫ И УПРАЖНЕНИЙ. BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 2(5), 22-28.
42. Olimjonovna, K. O. (2024). THE LINK BETWEEN DIABETES AND HEART DISEASE. BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 2(5), 29-35.
43. Olimjonovna, K. O. (2024). UNDERSTANDING THE CAUSES AND RISK FACTORS OF DIABETES. BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 2(5), 1-7.
44. Olimjonovna, K. O. (2024). MANAGING TYPE 2 DIABETES THROUGH DIET AND EXERCISE. BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 2(5), 15-21.
45. Olimjonovna, K. O. (2024). КРИТЕРИИ ВРОЖДЕННОГО ПОРОКА СЕРДЦА. MASTERS, 2(5), 33-39.
46. Olimjonovna, K. O. (2024). ДИАБЕТ И БЕРЕМЕННОСТЬ: ЧТО НУЖНО ЗНАТЬ. MASTERS, 2(5), 18-24.

47. Olimjonovna, K. O. (2024). ИСПОЛЬЗУЙТЕ АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ СИМПТОМОВ ДИАБЕТА. MASTERS, 2(5), 25-32.